

Наш Лемко

PIK V.

Ч. 21 (117)

Львів, 1. листопада 1938.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: **Львів, ул. Новий Світ ч. 22.**

Телефон ч. 244-67.

NASZ LEMKO, LWOW, UL. NOWY SWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після уковн.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1 80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Прем'єр Карпатської України

Центральний Уряд Федеративної Республіки в Празі іменував зnanого українського дяча о. Августина Волошина Прем'єром Карпатської України. Новий Прем'єр склав телефонічно присягу при свідках: командантові дивізії в Ужгороді й віцегубернаторові Др. Олександрові Бескидові та негайно обняв урядування. Іменування Прем'єром о. Волошина викликало в відомя краю незвичайне одушевлення. Крім о. А. Волошина входять до нового уряду як міністри Юлій Ревай та Др. Е. Бачинський, оба українці. Іменування Державного Секретаря о. Августина Волошина Прем'єром Карпатської України зустріло все населення країни незвичайним ентузіазмом. Всі одностійно підкреслюють, що це іменування відповідає справжнім настроям населення, та що не було більш відповідної людини на цей відповідальний пост, як сам о. Августин Волошин, що Його нарід зве „Батьком національного відродження“ Карпатської України.

О. Августин Волошин народився 17 березня 1874 року в Келечині, селі в Марморощині, де Його батько, о. Іван, був священником. Від Волошинів виводиться з села Великі Лучки, в Мукачевині. Народну школу кінчив у родинному селі. Згодом перейшов до гімназії в Ужгороді, де в 1892 році здав матуру з відзначенням. Звідсіль перейшов на теологію в Будапешті. По скінченні теологічних студій, одружившись, висвятився в році 1897 та стався капеляном церкви в Ужгороді. Вже в піврік

згодом почав Свою педагогічну діяльність, що її не покинув і до сьогодні. Від 1. листопада 1897 р стає учителем учительського підготовного семінаря, отримує диплом на вчителя народніх шкіл, а в 1899, і 1900 рр. дипломом на вчителя горожанських шкіл. В 1912 р стає титулярним директором учительського семінаря, а від 1917 р дійсним директором цього заведення. Зпід Його виховного провдоду виходять ряди національно свідомого народнього учительства, що понесли в народні маси

світло науки та вищлювали в їхні серця любов до рідного народу. Цілий вьдається праці для народу, що з нього вийшов. В 1919 р. є членом Директорії Підкарпатської України. З приєднанням Підкарпаття до Чехо-Словацької Республіки, розвиває величезну діяльність у політичній, економічній та культурно - освітній ділянках країни та стає основником усіх товариств, установ і організацій. Памятної, історичної днини, 8. жовтня 1938 року, стає Державним Секретарем Уряду Карпатської України, а дня 26. жовтня перебирає в Свої руки керму правління тієї держави — стає першим Прем'єром Карпатської України.

Десятьліття „Народньої Справи“

„У боротьбі за кращу долю рішає не тільки кір та гармати — але рішає також і друга зброя — рішає друковане слово!“ Такими словами закінчує Редакція „Народньої Справи“ свою вступну статтю, в якій ділиться з своїми Читачами радісною вісткою про своє десятиліття. Бо й справді не легка річ провдвж 10 років ломати леди безпросвітнього життя, яке

внаслідок повоєнного лихоліття та ріжних ударів чорною поволокою закутувало наші села.

Не пишемо багато з цього привдду, бажаємо тільки Редакції „Народньої Справи“ якнайдовше провдвжати свою корисну роботу та твердо стояти на сторожі народнього добра. Боже помагай.

Редакція „Нашого Лемка“

НАЙЩИРША ПОДЯКА.

Минуло вже кільканацять літ, як і наше село Ялині, повіту Сянік пробудилося після воєнної заверуки і стануло до праці над собою. Старанням кращих одиниць села повстала в нас кооператива „Селянська Єдність“, а в слід за нею й Читальня „Просвіти“ ім. Тараса Шевченка. На місці жидівського дому станув наш Народний Дім, де поміщується кооператива й читальня та саяя із сценою. Одначе праця йшла тяжко — можна було передбачити сумний кінець — руйні, як

що не поміч грошева наших Братів з Америки. На наш поклик Вони відгукувалися якраз у пору й прийшли з першою, значною допомогою. Переняті чувством вдячності складаємо нашим Братам за морем отсим публичний подяку, і Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, просимо що подяку помістити у часописі „Наш Лемко“.

Честь і слава Вам, Дорогі Яліняни. Хай Господь Бог стократно нагородить Вам Ваш труд для нас. Ялині, дня 12. X. 1938.

(Слідують підписи).

До відома політичним керманичам.

(Надіслана стаття).

ГОДИ ДОВШЕ МОВЧАТИ.

При останніх виборах до варшавського союму поставило УНДО кандидатом з Лемківщини дідича Соловій. Кандидат цей перейшов „крізь ушко голки“, цебто при виборах повітових делегатів, але перепав відтак при головних виборах.

В теперішній стадії соймових виборів — лемківський кандидат, дідич Гладшовський, не встиг навіть при повітових виборах перейти, значить при головних виборах не буде його вже на листі кандидатів. Одним словом: наша Лемківщина не матиме свого заступника в соймі.

Хто висказує невдоволення й жалю з цього приводу, то зустрічається (в колах верховодів нашої політики) з такою резигнаційною заявою: „Годи, цеж мандат згори призначений на загляд“...

І нічо дивного, що лемківський мандат ми вже вдруге трагимо! Якщо наші політики з УНДО заздальгь вважають його пропащим, то годі вірити в якийнебудь успіх такої праці на Лемківщині.

Життям на Лемківщині интересує нас не від сьогодні, та хоч в політиці не „працюю“, все таки оком постороннього обсерватора бачу, що лемківські мандати не є пропанці для нас; та коли вже два останні випадки з нашими мандатами на Лемківщині закінчилися нашою невдачею, то вина тут таки по стороні нашої, а радше по стороні керманичів нашої політики, та їхнього наставлення до „всіми забутої Лемківщини“.

Коли недавно пропонувано одному з наших львівських політиків, щоб поставлено на Лемківщину кандидатом — популярну людину (я подав навіть прізвище цього кандидата), то почув я відповідь: „Його шкода там ставити, бо то

мандат пропащий!“ Так говорять керманічі нашої політики. Але — було, не було — ставлять кандидатами на Лемківщині людей, які не мають нічого до втрачення, або просто не хочуть кандидувати, або ще не знають, як братися до діла, а УНДО ними зовсім не интересується, бо воно заздальгь знає, що мандат цей — є „втрачений“.

Щоб мене хто не підозрівав, що я пишу без застановлення і без „сенсу“, то перейду хоч поверхово важніші моменти, які насвітлять справу втрачення наших лемківських мандатів.

Ставлення кандидатами на представників народу — панів дідичів є грохи неfortunне, зокрема на Лемківщині. Наш брат на Лемківщині йде в огонь і воду за кожним, кого він частіше зустрічає у своїй-мо шоденному житті, про кого він чує, хочби раз і другий, що це його приятель, що це його брат. А тут коли прогомоніло при передостанніх виборах слово: Соловій, то 99% лемків чуло це прізвище перший раз в житті. Та все таки мало що бракувало, щоб п. Соловій вийшов посомом, бо лемки репектували прикази свого політичного проводу, та лавою йшли до виборів, щоб голосувати на „свого“ заступника. Якщо п. Соловій перепав, то виключно з власної вини, бо, кажуть, він зовсім виборами не интересувався, не улаштував ніяких передвиборчих сходин, тощо; може він надто був певний себе, або соромився стати перед „простим хлопом“, щоб хочби на очі йому показатися, про це різні є поголоски... Одне більше як певне, що УНДО, якщо свого кандидата змусило до праці, або само за нього цю передвиборчу працю зробило, то п. Соловій вийшов би посомом. Цей перший наш промах створив для польських кол на Лемківщині — прецеденс, який дає їм сьогодні сильний атут у руки. Вони говорять отверто: „По що ви сен ту пхаете? Ту нема русінуф, самі мувіце, же по Сан...“ І дійсно теперішня кандидатура п. Гладшовського вимагала великих зусиль і праці з нашої сторони, але в ніякому разі не була пропаца. Знаю з дотеперішніх перебігів тієї кандидатури: таке: УНДО узгіднило свої мандати там, де слід і проголосило пуб-

лично, хто та де кандидує. Значить, кандидат на Лемківщину п. Гладшовський — був кандидатом, на якого рішаючі чинники погодилися.

Делегати до повітових чи окружних виборів — це люди, які хіба репектують вказівки верховних виборчих чинників. Отже на мою думку: 1) УНДО повинно було домогатися дотримання умов виборчого пакту, а 2) кандидат п. Гладшовський, не мав лекшого завдання, як обіхати всіх делегатів до повітових виборів, та сказати ясно й отверто: Я є цей а цей, отже вимагаю, щоб ви на мене подали свій голос. Тимчасом УНДО нічого не зробило, бо згори знало, що це мандат втрачений“, а п. Гладшовський ніяких заходів теж не робив у цьому напрямку — і крізь повітове „ушко голки“ не перейшов. Дістав всего 3 голоси, де треба було мати найменше 10 разів стільки. Правда, там, де вийти й солтиси рі-

ЧЕРЕЗ „ПРОСВІТУ“ — ДО ВОСКРЕСЕННЯ! СТАВАЙМО ПІД ПРАПОР „ПРОСВІТИ“! НЕ ЖАЛИМО ДЛЯ НЕЇ НІ ПРАЦІ, НІ ГРОША!

шають, (а вони є переважно поляки), треба великого щастя, щоб перейти крізь отаке „ушо“, але в даному випадку є „пакт“ виборчий, який облекшує справу. Та, ба... наші політичні верховоди так наставлені до Лемківщини, що без її світ не завалиться...

І тому ми — українці з цього всіми забутого закутка — жалю чужою прелекливою до політичних наших діячів, що викладають нас постійно поза скобки своєї діяльності.
Василь Чесний.

ПЕРЕД СТРАШНИМ НАСЛІДКОМ ВОГНЮ

охоронитися найкраще, якщо обезпечите своє майно (в цілості, або щонайменше партійні господарські і домашні дві жимости) від огню в Товаристві-Взаємних Обезпечень „ДНІСТЕРЧ“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,

пам'ятайте, що всі закупи треба полагоджувати в складі

„народної Торговлі“

Тут купуйте споживчі й колекційні товари, насіння господарських рослин і трав.

Довкола Карпатської України.

Може ніяка справа не викликає стільки протилежних думок і стільки метушні, що справа Закарпаття. Заки маляри мали час забратися належно до торгів, представники політичних партій Закарпаття проголосили державність у злуці з Чехією. Цим актом створили вони новий правнополітичний стан.

Новий уряд зродився у висліді порозуміння українських і московських партій. Не можемо захоплюватися особовим складом нового уряду. Є в ньому люди (як мін. Фенчик), проти яких мусимо мати дуже сильні застереження з огляду на їх минуле. Найближчі вибори до краєвого союму повинні принести зміни на краще.

Справа Закарпаття набрала великого розголосу. По європейських столицях пішла дуже оживлена дипломатична акція.

Справа Карпатської України не сходить із сторінок європейської преси. Пишуть про неї не лиш часописи сусідючих з нею держав, польські, малярські, румунські, але й німецькі, італійські та майже всі інші. Само собою, що постава часописів різних держав є різна. Польські часописи доводять далше на всі лади, що Карпатську Україну мусять прилучити до себе маляри. Вони більше того хотять, чим навіть самі маляри. Бо ось один малярський часопис признає, що маляри й не думали про прилучення Карпатської України до Малярщини, а такі пляни висунув хто інший.

ХІБА В ЦЕ ХТОСЬ ПОВІРИТЬ?

19. X. подає ПАТ: „В Мукачеві гурто українців разом з вихованками місцевого василіанського монастиря викликала бучу місцевим руским населенням, стараючись зірвати прапори, вивішені з нагоди незалежності Закарпаття“. Чи в це хтось повірить?

ПОВНЕ ДОВІРЯ

добуло собі якістю МИЛО

„ЦЕНТРОСОЮЗ“.

ВТІКАЧІ „З РУСИ ДО ПОЛЬСЬКИ“.

Стійки польської граничної сторожі повідомляють, що до Польщі перейшло велике число втікачів з Карпатської України. Так повідомляє ПАТ. Тих „втікачів“ привезено до Стрия, Дрогобича і Львова і показується, що це... українські селяни і робітники з Галичини, які хотіли перейти до Карпатської України, але на кордоні зловила їх польська сторожа

СТАНОВИЩЕ НІМЕЧЧИН.

Німецькі рішаючі чинники є тої думки, що існування Карпатської України вже перерішене. Вони вказують, що навіть самі маляри не домагаються вже цілого Закарпаття, а лише кількох полудневих повітів. Але й того не відстануть: бо їм належить лише невеличкий шматок, де дійсно мешкає малярська більшість. Та на Ужгород і на Мукачів шкода їм гострити собі білет. А вже про цілу Карпатську Україну — то нема й мови. Німці підчеркають, що прецінь вони могли забрати багато більше Чехословаччини, але взяли лише те, що є дійсно німецьке. Таке своє становище підчеркнули німецькі чинники в пресі й радіо.

РУМУНІЯ НЕ ДАЄТЬСЯ НАМОВІТИ.

Швайцарська „Ное Ціріхер Цайтунг“ пише в звязку з поїздкою мін. Бека до Румунії, що Румунія відмовилась від участі в розборі Карпатської України. Румунія боїться, що, як маляри забрали б Карпатську Україну, то це розуважило б їх і вони тоді старалися б відібрати від Румунії Семигород.

А румунський півурядовий часопис „Ль Енденандан Румен“ пише, що міністр Бек виявляє нез реальный політичний змісл але тепер видвинув справу, про яку можна лише багато говорити але здійснити не можна. Бо проти поділу Карпатської України є не лише українці, але й ціла Европа

В НАУКУ ХРУНЯМ...

Польські війська зайняли Тешинський Шлеськ. До Тешина при-

були польські державні достойники, між іншими воевода Гражиньскі. Ненадібно прибув бурмістр Тешина Коздзнь, поляк, з членами міської ради й привітав воев. Гражиньского, намагаючись віддати йому ключі міста й цвіті.

Одначе на це привітання відповів воев. Гражиньскі, що не може прийняти від тієї делегації ключів і цвітів, а прийме їх з інших рук.

Польські часописи, пишучи про цей факт, підкреслюють, що Коздзнь був одним із тих поляків, що у важких для Польщі хвилинах, коли вирішувалася доля Тешинського Шлеська плебісцитом, був творцем руху т. зв. „Сьльонзакофцуф“, що заявили по боці Чех й у великій мірі перерішили плебісцит на некористь Польщі. Таким чином оті сьльонзаци Коздзня дали чеським політикам змогу розвинути сильну пропаганду проти прилучення Шлеська до Польщі.

Значить Коздзнь ганебно схрунів у важких для Польщі хвилинах, пішов до чеського — чужого жолоба, та тепер хотів знову стати порядним. Одначе хруням не процається. Їм не подають руки й від них не приймають руки.

Добра наука тим, що за миску совєциві, в імя особистих кондецій ідуть проти волі й чести нації.

НАПАД УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ НА КИІВ.

У світовій пресі появилася наступна вістка: Нічю з 8. на 9. жовтня пришло в столиці України до гострих перестрелів між українськими повстанцями, що від довшого часу оперують на Київщині, в доволішніх лісах, та окремими військами ГПУ, що охороняли дідунський майдан в Святошині під Києвом. Між повстателями і гепістами, яких посиляли відділи червоної армії прийшло до завязтого бою, який закінчився раненнями і вбитими по обох сторонах. Як відомо, перед кількома тижнями повстав в київських лісах український повстанчий загін, якого штаб знаходиться у Василькові. Цей загін поповнився жовнірами 27. полку піхоти, який стояв в Києві та нещодавно вимовив поспух Москві. Між цим повстанчим

загоном і московською армією йде зовсім правильна війна, при якій большевики уживають гармат і танків.

Деякі сїл під Васильковом які помагали повстанцям і які зняли московські війська спалили большевики до тла, а все населення виварештували та масово застали в концентраційні табори.

Повстанці нечаяно напали на сторожу летунського майдану й знищивши її подалися до летунських гаражів, щоб опанувати літаки. Тут прийшло до збройної сутички з залялькованими військами ГПУ, яким вдалося напад українських повстанців відперти.

Жертвуймо на нитку в прапорі „Просвіти“.

Щоб улекшити висилку жертв на нитку в Прапорі „Просвіти“, згідно з відозвою Ювілейного Ділового Комітету 70-ліття „Просвіти“ до чергового числа нашого часопису долучимо чеки „Просвіти“.

Ми глибоко переконані, що кожний наш читач та його знайомі сповнять радо свій обовязок супроти Ювілятки, виповнять чек шедрою жертвою і відомлять його до Матірної „Просвіти“. Завжаємо, що жертва на звичайну нитку у Прапорі вносить 1 зл., на довкову 2 зл., на срібну 4 зл., а на золоту 5 зл. Шедріші і багатші громадяни жертвують подвійну, потрібну чк многократну срібну чи золоту нитку.

Прилюдна збірка в краю (у трьох Воеводствах: Львів, Станіславів, Тернопіль) переводиться на основі дозволу львівського Воеводства до ч. ПБ. 27'45/38 з 14. травня 1938 р. до кінця місяця грудня ц. р. Жерти в за кордоші слїд посилати через Земельний Гіпотечний Банк у Львові, вул. Словацького ч. 14 з допискою: „Для Просвіти“. Хто вже зложив жертву, того просимо передати чек своєюм знайомому й дописувати, щоб і він вивслав свою жертву. Жертвуймо всі на нитку в Прапорі „Просвіти“. Інтелігенти, селяни, робітники, міщани, заможні і бідні. Всі, що бажать сили і розвitung рідному народові, подбають про сильну „Просвіту“. А того всі ми бажамо. Тимто й усі складемо гіду жертву на нитку в зному Прапорі Прапорів.

Григорій Гануляк.

У Карпатах

3 воєнних споминів.

Війна. В Карпатах завзяті бої. Лемківські села евакуовані; вигнані наші люди з рештками свого „майна“ тивляються по „мадярській“ території, та ведуть кочівнице, циганське життя, бо мадяри зовсім не були гостинні.

Що говорити про цивільних збігців, коли нас вояків, австрійських, мадяри вважали небажаними гостями. Дня 1. травня 1915 р. опинився я в Гіральтові, недалеко Прішева, де мав приладити квартири для І. віденської бригади. Заходжу в одну хатину, бачу — якусь злощюку вільму. Говорить тільки по мадярськи, я нічо не розумію, але догадується, що не хоче дати свого помешкання для вояків. Не зважаючи на те, виписав я крейдою на її дверях, що дїм займаю для бригади, а вона в цю мить прискочила до дверей, та якоюсь ганчіркою витерла те, що я написав і побігла кудись до сусіднього дому.

Я вийшов на дорогу, та розглядаюся довкруги, бачу нашого Лемка. Зрадів такою зустрічю, бо, думаю, він дасть мені деякі пояснення.

— Гей, газдо, ви тутешні?

— Та де там тутешній, я з Бенедиковец. Там тепер пекло.

— А що ж ви тут робите?

— Ой, любе не збвдівайтесь пане, што я ту роблю. Вигнали зо села, бо там бої велики, та цілу зиму волочимося ту як цигане. О, смотте, што мі зїстало з мого газдїства!

Тут показав він рукою на магірську фіру, що стояла оподалік на дорозі. На фірі сиділо четверо дітей, до дишля запряжені дві корови, біля них стояла старша жінка.

— Привітклисися ту, босме сиділи в Круглім до вчера, а гнєска нас і отвалъ вигнали. А ту бара недобри люди, самі мадяре, не пустят на обистя, хоц гин. Бив я х той старої, што ви з нев допіро бесїдували, то я шошв. жеби ми корови до стаїнї привияла, бо виджу, жї стайня порожна, а коло стайні виджу е якаси стара куча, то си мислю, може дітєска не будут зябнути на возї; та де-де, повідат, же я рус, а она для русів хизи не мае.

— Стїйте тут газдо, — кажу я, — небаром приїде сюди команда нашої бригади, а в тїєї чарівницї я матиму квартиру, то вечером я вас випущу до хати, корови заженемо

в стайню та як довго я тут буду, — криди вам не буде.

— Нех вас Матка Боска благословит, пане! Марин, чеши, будеме ту ночувати, іди е люде на свьїти, а я си мислїв, же уж наш копец приде.

Під вечір розквартирувалася команда нашої бригади в Гіральтові, а канцелярїю полевого суду примістив я у вище згаданой злощюї баби-мадярки. В домі її було 3 кімнати й кухня, то я полишив їй одну кімнату з кухнею, а дві кімнати взяв для суду. Баба казися, прокинала; вкінці побігла на скаргу до місцевого нотаря, що відій повин функцію бурмістра тієї місцевости. В часі її неприявности я примістив евакуованого селянина в окремії хатчинї, що стояла порожня, та велів йому загнати корови в стайню.

Коли мадярка вернула, зчинився страшний крик і гармідер на дворі. Розлючена баба кинулась на селянина і стала бити костуром куди попало. Надбїг наш „профос“ й казав бабу замкнути, бо іншої ради не було. На арешт вибран якусь стару комірчину. Коли за вільмою зачинилися двері, почала вона товкти наче луками в ті двері, та ревіла наче ранений дикий звїр. Люди ставали по дорозі й слухають, та хтось дав знати бурмістрови, бо небавком приходить він у нашу канцелярїю, та домагається висянення, за що ми замкнули мадярську горожанку!

— За те, що вона ворожо ставиться до армії, яка її захищає! — пояснюе профос.

— Вона відмовилася рішучо дати нам квартиру, хоч сама одна живе в такому великому домі, — добавляю я.

— Врешті накинулася на бідних вигнанців, та побіла ось тиз буюком господаря, такого ж горожаннина держави, як вона сама! — закінчуе оскарження судовий писар, фельд-фебель Давидович.

— Прощу панів взяти під увагу, — говорить бурмістр, — що вона е власничка дому й в своїй хатї вона мае право робити, що їй подобається.

— Але не сьогодні! — запротестував профос.

— А врешті, прошу панів, што торкається того збігца, то я теж би його в хату не пустив, бо вони всі русофіли.

До торгівлі й промислу

Під цю пору по наших селах живе багато хлопців, які не мають жадної праці, вони безробітні. А чому воно так? Вони є неосвідомлені. Нам треба брати примір від інших народів, як вони горнутьсь до торгівлі й промислу. Один хлопець із села Пантна, а саме Гривна Михайло, маючи 17-літ, пішов учитися на пекаря до Горлиць до жиди, бо католиків не було. Там вивів 3 роки й працював задармо як термінатор. Рівночасно ходив до промислової школи. Скінчивши 3-річну науку, дістав свідоцтво з дуже добрим поступом. По терміні знову подався до екзамену челядничого, який здав також з дуже добрим поступом.

Він не думаючи довго закладає пекарню в Гладисові. А що не міг дістати ремісничої карти аж по 3-річній практиці челядничій, бере ремісничу карту від одного товарища й розпочинає працю; вже не в жиди, а в своїм власнім варстаті 15. I. 1938. До того часу йде йому дуже добре, хоч зразу були великі труднощі. Треба зазначити, що до заложення варстату дуже помогли йому українські установи. Дуже то добре булоб, щоб то всі так робили, як зробив М. Гривна. Щоб усі тримали торгівлю й промисл обома руками, тоді всі жиди забрали б торбинку й пішли в Палестину.

Г. О.

— о —

За тверезість

— Алеж вона його била, сьогодні собаки не вільно бити! — говорить рішуче профос.

— Я його теж бив би, бо таким русофілам тільки кульку в лоб, а не возитись з ними по світу! — горюється бурмистр.

А між тим старий Лемко вже успів взяти від своєї газдині горнець гарячого молока та приніс у нашу канцелярію, що замітив профос, німець, та почувши оскарження бурмистра, закричав:

— Мовчить пане, бо це й ви підете до тієї старої чарівниці почувати. В мене нема жартів. Я вже маю досить вашого мадярського патріотизму та прихильності. Хто більший ворог нашої армії, чи той бідний біженець, що своїм дітям ложку молока від уст відімає й дає жовняриво, чи отся чарівниця, що маючи порожній дім, зачине перед нами двері? Врешті, якщо вам кривда, то ми опорожнимо в цю мить її хату, а переходимо до вас на квартиру!!

— Я не кажу, щоб панове тут не мали права бути... Дуже радо, тут місія доволі, але пощо її замикати? Я піду до вищої команди

— Над полемим судом нема вищої команди! — сказав будучю профос, а бурмистр вже зовсім подобрів, та почав вже просити:

— Вже таки, панове, вибачте тій жінці, вона й для вас буде краще, як вона буде на волі. Випустить її із комірці, хай не кричить.

На те ми погодилися усі, бо стара відьма безпереривно ревіла, що годі було в тій хаті всидіти.

Випущено її на волю, бурмистр відійшов, а ми почали ладитись до вечери.

(Далі буде).

Здавалось би, що на цю тему вже заобогато пишеться всюди, та що ця справа неактуальна. А тим часом, коли ми заглянемо правди в очі, то перед нами, стане страшна картина, яка обіймає не раз цілі села, а головню на Лемківщині. Тут замість давніших Гершків, Мошків, Срулів, маємо своїх Федьків, Васьків, Грицьків, та ще як їх там називають. Ці наші ганебні пропийники, позаводили собі в себе гебйи нові коршми, де масово продають ріжні алькогольні напитки, а зокрема денатур (шпиритайку).

Не помагає людям і те, що за це сильно й суд карає, подивіться лиш на Риманівцуні. Там кожного дня шпиритайчанки в суді в Сяноці. Там не раз дістають за цей напиток кару по кілька тисяч злотих, та ще й арешту покілякнайцять тижнів. Деколи є такі в кооперативах, що продають алькоголь та попераять пиячниця, на ганьбу собі та всему нашому народові.

Отже дорогі брати, явище це є дуже страшне, ця хвороба влізла в нашу кість і кров, це за вельми хвальної царці панщини. І досі ми цієї хвороби не можемо позбутися; вона нас всюди переслідує.

Але є і на це рада, ми мусимо сказати й застановитися, чи горівка панує над нами, чи ми над горівкою. Кожна хвороба, як знаємо,

потребує іншого ліку та іншого способу лікування. Так само й на цю хворобу мусимо знайти своїх лікарів та потрібні їм ліки. Головно кооперативи хай не дивляться тільки на матеріяльну сторону та великі зиски, але хай посвятяться теж і моралі, гігієні та освіті своїх членів. Далше мусять щезнути з наших сіл своєрідні корчми, бо це є страшна заглада, це гріб нашого народу. Рівнож і всі свідомі люди мусять вести послену працю проти того проклятутого нитва. А тоді будуть країні висліди нашої суспільної праці, менше нарікань та менше бід. Отже до боротьби, кому лежить на серці добро нашого народу. Тільки в здоровому тілі — здорова душа.

Гриць Задорожній.

НОВА ШКОЛА.

Дня 2. X. ц. р. було в Синеві к. Риманова посвячення вуглового каменя під школу. Посвячення доконав о. Венгринович, місцевий парох. З тої нагоди відбувся того самого дня „фестин“. Дохід призначено на будову школи. Було багато панства, староста з Сянока, інспектор. На промовах говоривлося „о потендає народу“ і „жеби панувала згода, братерство мендзи Русінем і Полякем...“ Фестин був чисто польський, уряджували його „пан“ солтис і вїйт з Риманова. Зібрали цюь близько тисячу злотих.

Старшина Кругжа Рідної Школи в Сяноці.

Найбільша потреба

Кожний з нас добре знає, яку освіту виносять наші діти по скінченні сільської школи. В найкращому булоб добре, якщо скінчений школяр себе підпише та знає розі брати, що є написане в газеті або книжці. Бо й правду сказати, немає часу на більшу мудрість. До того деяким родичам дуже часто навіть на думку не приїде — запитатися свого школяра — що то тебе Івасю — Марисю або Оленку в тій теперішній школі навчають?. Ет, такі родичі, добре, що учитель не пише їх сина на кару, або не каже купувати нових „ксьонжок“. А про те журитися, чи дитина добре розгортає свій розум і черпає знання — як найкращий середник у житті — хіба тільки свідомі одиниці в селі завдають собі труд. Більшість каже: „Та што там наука, коби поля вєсе було, в панів і так не вийде, а хоч і вийде, то посади не дістане!“

Таке може говорити тільки такий батько, що не любить своїх дітей і не бажає їм кращої долі. За те дбайливий і розумний батько завжди найде час і до учителя зайти — запитатися — як його дитина вчиться, як справується т разом з учителем радять, щоб дитину вивести в людей. Сьогодні в міських школах є щонедільні сходи́ни батьків шкільної молоді, — не говоримо вже про школи

„Рідної Школи“, де Батьківські Кругжки разом з учителями дбають про добро шкільної молоді та з цим про краще завтра українського народу. — Врешті, якщо свідомі батьки однозгідно заявляються за такими, а не іншими шкільними книжками, розумово в правних нормах і згідно з вимогами культури — тоді — напевно не було б ані криничансько - московських букварів, ані тої „кривди“, яку доводиться терпіти нашим школярикам через навчання „невідомої“ плутанини. Адже в списку Державного Видавництва шкільних книжок ані натяку не то згадки нема про якісь букварі „лемковської“ мови. Але в цій статті не будемо окремо знову писати про цей „боляк“, на нашому організмі, бо про те вже нераз була мова в українській пресі та наші українські послі в попередніх роках доволі часто підносили із соймової трибуни домагання українського населення Лемківщини щодо цих дивачінь букварів. — Наша сьогоднішня тема обговорює обов'язки батьків щодо своїх дітей та далшої їх долі — й то вже по скінченні початкових наук.

Дотепер такий „скінчений“ школяр або наймається в багатоту газди зразу за пастуха — аванзуючи відтак на робітника, а починає „парубочити“. Отже вдя-

гає „карватку“, обов'язково! руркує собі буйне волосся, сушить батькові голову за гроші на райтки, пумпи, новий чорний анцуг, купує „дінкі“ й валяє дурака! Інакше про такого безума годі сказати! Де-де він узавби книжку до руки? Та же він паніч! У льяерах і фустиною при боці! Де ж йому книжка? Він усі книжки перейшов! Отже це перша класа Сільських підпарубочих.

Другі кажуть — небагато нас у школі навчили й вони самотужки горнутьса до книжки, беруть у руки що попаде друковане й через те або підносять свою освіту, або набираються невідповідного баламутства, що його злі некатоліцькі книжки поширюють. То ж і тут нагляд батька, або старшого брата вказівки необхідні та конечні. Бо з цих охочих до книжок молодців, більша частина це переважача частина нашого села. Трегі господарські сини це такі, що ще в школі — цебто в часі хождения до школи залюбки горнулиса до доброго друкованого слова — „Дзвіночок“ бував їхнім найкращим приятелем і стаим гостем, з якого вони доповнювали в парі з основним пізнанням азбуки в школі своє знання. Такі молодці це найкращі наші сільські майбутні кооператори, режисери, провідники молоді, організатори та сільські освітні діячі. Таких усі шанують.

Адже — які діти, така й будучина народу! Не всего може дитина навчитися в школі. В її вихованні мусять співпрацювати родичі, батьківська хата. Хто ж краще pomoже їм у цьому важному ділі, як не „Дзвіночок“? Шомісяця приносить дитворі цікаві вірші, оповідання, пісні й танки з нотами, загадки, забави, сцени, рисунки й т. п. — усе по-мистецьки ілюстроване. Тому то тільки ворог своєї хати жалів би цих двох золотих на річну передплату за „Дзвіночок“ — бо цей невеличкий видаток сторичею нагородить і самих батьків і дитину введе в людей. Знайте ж, добрі батьки, що ваша дитина ніколи вам не принесе ганьби, буде вас на старість шанувати й буде світити прикладом на ціле село!

Тому всі родичі передплатуйте своїм дітям цей їхній любий Дзвіночок! Яка ж буде велика ваша радість, коли люди будуть з пошаною висказувати про вашу родину та про вашого примірного сина й дочку!

Ю. Т.

НОВИНКИ

З цим числом залуцаємо розра-хункові перекази та просимо вислати заєдну передплату. Хто має заплачену передплату за цей рік, хай шле вже передплату на другий рік. Разом з передплатою посилайте належність за книжки „Бібліотеки Лемківщини“ й замовляйте найкращий **Господарський Календар** на 1939 рік. Наклад нашого календаря невеликий, тому спішіться та вже посилайте готівку на календар. Ціна нашого календаря на 1939 рік для наших Читачів тільки 80 грошів, а для всіх інших 1 зл. Памятайте, що жаден інший календар не засупить Вам нашого календаря. Вкінці на деякі запити, чому так пізно друкуємо календар, відповідаємо, що не погоджуємося з поступованням деяких видавництва — які ще літом посилають свої календарі; з яких причин вони це роблять, не наша справа осуджувати... Зате ми тепер шлемо на замовлення наші календарі — чейже до нового року ще повні два місяці. А календар є призначений на 1939 рік. На кредит ані одного календаря не вишлемо! — Або ми культурні люди, або... То ж спішіться, бо кожного власника календаря чекає ще мила несподіванка. Читайте в оголошеному відділі під „Велика знижка“.

За срібнолентним **Сняном** — під таким наголовком вишла чергова (12) книжечка „Бібл. Лемк.“ Ю. Тарновича, накладом Івана Тиктора, стор. 32, три ілюстрації на гладкому білому папері. Ціна за 1 примірник для Читачів „Нашого Лемка“ тільки 50 грошів з оплатою пошти, для всіх інших 60 грошів.

Союз Українок віджив. Міністерство Внутрішніх Справ у Варшаві повідомило голову Союзу Українок у Львові, що привертає статуту діяльність цього Товариства. Цією радісною вісткою підбодрене наше українське жіноцтво на Лемківщині, бажая Голові Союзу Українок якнайкращих успіхів у дальшій культурній праці та щиро прохає ближче зацікавитися жіночим світом на Лемківщині.

Пересторога! Від кількох тижнів вештають по наших домах і установах агітатори секти суботників, або адвентистів сегого дня і продають ілюстрований журнал без ти-

туду з малюнком жєнца на обгортці. Журнал виданий у Румунії, а дохід з нього призначений на боротьбу з Церквою та на розбиття єдності в народі. Перестерігаємо всіх християн католиків, щоби не купували той замаскований газетки і не піддержували ворогів Церкви, а агітаторів гнали з хати і села. Інші часописи просимо це переддрукувати.

Першу послужку замовлених календарів на 1939 рік ми вже вислали; ще раз пригадуємо спішіться, бо наклад невеликий, а такого гарного та повчаючого календаря ще не було.

ДОПАСУВАЛИСЯ — ЯК СЛІПІ КОНІ...

В міській Каєї Ощадности в Сяноці викрили недавно великі надужиття. У звязку з цим прийшло до судової розправи, на основі якої обвинувачено касієра М. Зяркевіча, М. Робля, Г. Перелому та Л. Мельника — урядовців цієї Комунальної Каси за те, що вони на спілку та однозгідно привластили собі в часі свого „урядовання“ аж п'ятнадцять тисяч золотих, яку то суму жили на свої власні потреби. Апеляційний суд у Кракові затвердив вирок окружного суду в Сяноці та засудив Зяркевіча й Робля на 4 і пів року тюрми, Перелому на 3 роки та Мельника на 2 роки й 2 місяці арешту, з тим додатком, що всіх обвинувачених позбавлено горожанських прав на 5 років і заплачення судових коштів. — Раз собі сліпі конята при жолобі...

Старий підпалач. 72-літній Михайло Гусак з Кінського сндів у дрогобицькій тюрмі 10 років зв'язе, що підпалив свого швагра. Невдаво виїшов з тюрми та з жаєю, що в його хаті, яку він будучи в арешті продав, сидять інші люди, підпалив і сам згодосився на поліції в Березові. Краківський суд звільнив його на основі лікарського badania від вини й карі та передав його під опіку громади. Підпалив будинки згоріли до тла.

Переслухують по розв'язанні читальні. Дня 24. X. відбулося цілоденне переслухання на постуернку поліції в Команчі таких осіб: Івана Дурняка, б. голови чит. „Просвіти“ в Ославці, Павла Лазя, б. секретаря тієї читальні, п. Йосафата Пачовського, дир. кооп. „Самопоміч“ в Команчі й о. сотр. Івана Терки з Команчі, в справі рекурсив по розв'язанні читальні!

Забороняють читати „Народню Справу“ і „Нашого Лемка“. Дня 18. X. вечором прийшов командант поліції в Команчі до хати Вас. Гаргая й заборонив там молоді сходитись і читати „Нашого Лемка“ і „Народню Справу“. Туди сходилася молодь по розв'язанні читальні, щоби почути, що пише преса. Тепер ці сходини командант заборонив, бо, мовляв, замкне Василя Гаргая на 6 місяців до арешту.

„Бібліотека Релігійної Драми“

при Видавництві Чина Св. Василя Вел. в Жовкві.

Блаудий син, євангельська драма, ціна	40 сот.
Свєруха, драма з нашого життя	40 "
Йосиф в Єгипті, біблійна драма	50 "
Неон, або мученики з катакомб	50 "
Українці мученики, з переслід. унівїтв на Пдїляшу	60 "
Юлія, драма з переслідування перших християн	40 "
Вєсталька, драма з переслідування перших християн	40 "
Олексій, драма в 6 діях	60 "
Марія в храмі, євангельська драма в 4-ох діях	60 "
Борис і Глїб, історична українська драма в 6 віах	60 "
Гогаота, музи й смерть Г. Н. Юєва Христа — на 6 картин.	60 "
Зладив Мерїм-Дужинський, з режисерськими зав'язками в Б. Блавацького. Звертаємо спеціальну увагу на цю драму. З найбільшим знанням прийняв її весь край. Це найпопулярніша драма театру „Зграва“. Режисер П. п. В. Блавацький, примінив її до аматорської сцени й подав обширні вказівки , які ставити її на сільській сцені	60 "
На мавпийск, сучасна драма на 4 дії. Зворушлива акція. Драма написана на тлі большевиської агітації в Галичині, в 1926-32 р. Пропагандино-освітнємолює значення цієї драми — велике!	60 "
Чудо св. Николая над полоничном. Степана Перського. У. драматизована староукраїнська легенда з кінця XII-ого столїття у 3-ох діях. Дуже надїється на традиційні Свято-миколайські вистави (з участю молоді).	60 "
Убите шастя, п. В. Лїмиченко, сучасна драма на 5 дії. Автор цієї драми, се відомий поет і письменник. В містєцький спосіб змальовує духову руйну й злочинну роботу молодого українця, збагаченого комунїстичним дурманом. Дуже надїється на аматорську, сільську сцену	80 "
Програній заклад. Написав о. Василь Попадюк. Співничий образок зі сучасного життя у 4-ох діях	80 "
Замовляти з готівкою слати на адресу: Видавництво ЧСВВ Жовквя.	

Збагачуймо національну скарбницю

ТОВАРИСТВО „ОЩАДНІСТЬ“ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА З ПРИВОДУ СВЯТА ОЩАДНОСТІ

Від кільканацяти літ обходимо щорічно свято ощадності, щоби пригадати нашому народові ключ ощадності. Цей ключ прийняв собі всіх всіми культурними народами світа, став основою здорового та правильного господарювання. Він виявив свою творчу силу, бо вивів не один нарід з безодні дихоліття на шлях гаразду й добробуту. Народи, що прийняли його, станули на власних господарських основах, унезаможнилися від чужих господарських впливів. Бо ключ ощадності, що пливе з глибини здорового життя, це гін живої людини до вільного життя в добробуті.

Український нарід від віків терпить нестатки та неволю, потапає в обіймах визиску. Лихва та визиск вбивали віками в нашому народі почуття ощадності. Аж прийшов рятунок! Це наша кооперація, вільне об'єднання слабих та викривджених, кинула ключ самооборони. А потрібна до боротьби сила приходить з ощадністю. І поплив в народні маси ключ ощадності, влив свої цілючі соки в нашарпанний чужими затаями господарський організм народу. Почали рости господарські наблання української кооперації.

Та не все ще зроблено, щоби вивкати завдання, намічені творцями ідеї ощадності. Хоча вже многі прийняли цю ідею, однак не всі ще повірили в спасену силу ключа ощадності і приминили його творчі прикмети в своєму житті. Немало у нас ще тих блудних, що розтрачують з трудом добутий гріш, копають для себе пропасть, а для народу, зубожиня. Та вони мусять звернутися зі шляху негосподарного життя стати поклонниками ідеї ощадності Засада ощадності мусить стати для нас всіх напрямною у нашому спільному господарстві. Всі ми є сини одного народу, мусимо визнавати правду, що тільки ощадністю і працею добудемо народові краю долю.

Від кільканацяти літ Товариство „Ощадність“ для господарності і добробуту у Львові разом з Центральним Кооперативним Банком у Львові веде пропаганду за здійсненням ключів ощадності та господарності. Щороку в місяцях жовтні, листопаді та грудні лунає по всіх закутках Галицької Землі клич:

щадімо, хочби найменшими сотиками, — збагачуймо національну скарбницю. І пливають ці сотики до кредитової кооперації, як рятунок для вкладників та їх дітей у скрутну годину.

Однак цього ще замало.

Життя з його постійними потребами наказує українській кооперації стати справжнім керовником господарства на нашій землі, розділеною всіх народів надбань поміж нашим народом. Наша кооперація мусить опанувати все наше господарське життя. До цього потрібні великі капітали. Хто їх дасть? Лише український нарід зложить їх спільними силами. Складаючи в імя ідеї ощадності сотик до сотика, зложимо всі в одній скарбниці великі мільони. Тому за починком Центрального Кооперативного Банку, при співпраці Товариства „Ощадність“, творимо **Фонд господарської розбудови**.

І саме в місяці ощадності кидаємо знова в нарід цей клич. Зростаючий з дня на день Фонд господарської розбудови, це доказ, що й серед українського народу приймається масово ідея ощадності. Це

новітня школа господарського виховання молодого покоління. Фонд господарської розбудови, це українська торгівля, промисл, фабрики, в котрих кипить наше господарське життя. Це тривкі варстаті праці для беззахисних і безробітних синів українського народу, що здали на ласку й не ласку злиднів. Це краще завтра одиниць і цілого народу.

Оцим проголошуємо, що Надзвірна Рада Товариства „Ощадність“ у Львові визначила день святкування цього річного свята ощадності **неділю, дня 30. жовтня 1938 року для міста Львова, а місяці листопад і грудень 1938. року для свят ощадності в краю**.

Подбаймо всі, як один, щоби здійснити це велике діло якнайкраще.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ Т-ВА „ОЩАДНІСТЬ“:

Денис Коренець,

о. Дамян Лопатинський.

ЗА УПРАВУ:

Остап Луцький,

Др. Кость Левницький,

Степан Кузик.

Величаве свято

В неділю дня 25 вересня ц. р. відбулося свято Хрищення України в Динові. Зогляду на дуже гарну погоду свято випало дуже величаве. До Динівської біднької церковці прибуло аж 9 процесій з околицині церков. А саме з Яблоницької Руської, Володка, Вари, Лодини, Лубна, Селиск, Павлокоми, Костевої, Ходорівки. Рівнож прибуло 11 священників. По Службі Божій вирушили процесії на ріку „Сян“ до водисвяття. Було 3 чвірки хрестів, 13 чвірок хоругв, 34 образів процесійних, опісля Духовенство, відтак ішли около 5.000 людей. Все було б гарно, тільки дивне, чому ця бідна Церковця досі не є відмальована. Чежже в селі Глудні і свій маляр Володи-

мир Ярема, він багато не взяв би за відновлення церкви.

В неділю, дня 9 жовтня ц. р. відбулося парохіяльне Свято Хрищення України в Громаді Глумча, пов. Сянік. Службу Богу відправив о. парох Головід, опісля рушив похід на ріку „Сян“ до водосвяття. В поході взяли участь процесія з Лодини й Глумчі, що разом ішли під громаду Добру Шляхоцу, де їм назустріч вийшов о. Іван Гайдукевич парох Доброї з процесією й вірними. Коли прибули на Сян, то народ з Глумчі й Лодини остався на одному березі Сяну, а з Доброї на другому березі, а процесія та священники з хорами були на середині Сяну на поромі, де відбулося водосвяття. Проповідь виголосив о. Головід пояснюючи історію нашого народу та його хрещення. Цей день не скоро забудеться у пам'яті вірних, що брали участь у цьому святі.

До виборів ідемо всі, але тільки з такими картками, де є українські кандидати на послів.

В. Присташ.

Максим Олійник.

Пізнаваймо рідні оселі.

Святкова і приналежні села в часі світової війни.

В останній, всесвітній війні (від 1914 до 1918 р.) брали участь: зі Святкової Великої 56, зі Святкової Малої 27, а зі Свіржової Руської 28 осіб. Разом 111 осіб. З них на австрійсько-російському, та на австрійсько-італійському фронтах згинуло: а) зі Святкової Великої 7 осіб, а це: Решетар Василь, Мотика Николай, Лабик Михайло, Пігош Михайло (пропав у Росії), Сенчак Яків, Наговський Дмитро (абсолютно медичний) і Кавуля Антін (двох останніх убили большевики поза воєнними фронтами в Ростові н/Донем); б) зі Святкової Малої 4 особи, а іменню: Кантор Іван, Фринцко Василь, Пухир Андрей і Фринцко Семен; в) зі Свіржової Руської 3 особи: Ціркот Николай, Баволяк Йосафат і Щерба Семен. Разом зі всіх трьох сіл згинуло на війні 14 осіб.

Раненими й воєнними інвалідами з війни повернулися: а) зі Святкової Великої: Янкович Данько, Шевчик Николай, Майхрич Петро і Кобан Михайло; б) зі Святкової Малої: Фринцко Михайло і Пухир Лешко; в) зі Свіржової Руської: Ксенч Іван, Зіркач Василь, Решетар Тимко, Смереканич Ігнатій і Туз Данько. Загалом ранених з війни повернуло 11 осіб зі святківської парохії.

Крім цього потерпіли місцеві селяни внаслідок війни ще великі, матеріальні втрати, Австро-угорські війська, уступаючи перед москалями, палили й нищили все по дорозі. Вигоріла половина Святкової Великої; всі хати й господарські забудовання (крім церкви) від Святкової Малої аж по школу.

Важнішої битви на терені парохії не було. Відбулися тільки незначні перепаки, після яких москалі рушили півдню на південь, на територію Мадярщини. Тому, що всі молоді і здорові мушкетери пішли на війну, по селах осталися тільки жінки, діти і старці, які, стративши майже весь маєток і дах над головою, знайшлися в крайню нужденні положенні. Мешкали в пивницях, ямах, а деякі в неспаленій частині села.

В травні 1915 р. під напором нагальної офензивы получених австро-німецьких армій ген. Макензена під Горлицями, уступили поспішно розбиті москалі не тільки з лемківських Карпат, але теж майже з цілої Галичини. Деяке число селян із святківської парохії втікло тоді з уступаючими москалями до Росії. Однак вкортці на місці переконалися, що тверда, непохлібна, російська дійсність відбігає далеко від тих рожевих мрій про щасливий, російський рай, які втовмачували їм в голову їх москвофільські провідники в їхніх рідних селах на Лемківщині. Ріжні надужиття „благодотвірельних“ комітетів в Ростові н/Донем, що їх допускалися крикливі „руськіє“ патріоти (а між ними й один інтелігент зі Святкової Великої), супроти „галицьких біженців“, спонукали згрупованим разом святківських збігців до розбиття по Росії й України, та до пошукування самостійного заробітку на прожиток. Деякі з них помиралі таки в Росії, а інші або сейчас, або кілька літ після закінчення всесвітньої війни, зломані морально й фізично, повернулися до своїх рідних оселів.

Побут святківських збігців і воєнно-полонених на Україні та в Росії спричинив та полішив у них так відемні, як і додатні наслідки. До відемних сторін належить зараження комунізмом.

До додатних сторін належить наявне, личне переконання про безосновність твердження провідників москвофільського руху, що бузімо „нет нікакой України“. А тимчасом вище згадані збігці й воєнно-полонени бачили цю опосорвану москалями Україну на власні очі, та безпосередню страждалися зі свідомими Українцями, та з українськими військами на Великій Україні. Вони бачили й переконалися, що їх браття зі Сходу не за фікцію, ані не за оману кладуть свої буйні голови на широким полях боротьби, але за дійсну, реально та незыничимую, українську, національну ідею. А не треба забувати, що Святкову Велику побіч Тилавою вважано перед війною за твердиню „русскости“ на Лемківщині.

Не від річи буде тут запримітити, що 6-ох святківських громадян запроторили в 1914 р. австрійські власти до Талергофу, однак всі вони повернули звідтам цілі та здорові. Іхні імена й назвища: Андрей Колдра, Григорій Колдра та Лабик Михайло зі Святкової Великої, Костинкевич Василь і Костинкевич Іван зі Свіржової Малої, та Кобан Юстин зі Свіржової Руської.

Негаймо після уступлення москалів на схід приступили Святковани до відбудови спалених малярями будинків. Однак ця робота йшла дуже пиняво, а це із браку робітників і потрібних фондів на будову. Спершу ставлено провізоричні сипанці та бараки. Шойно пізніше — після повороту мушкетер до дому — розпочато відбудову більших, мешкальних і господарських будинків, так, що до 10 літ, себто до 1925-ого року село відбудувалося. Частинно, хоч дуже лихо, побудовано тоді теж і мешкальний, та економічний будинок для священника.

ПІСЛЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ВІЙНИ.

Після розвалу австро-угорської монархії в 1918 р. — Святкова, wraz з околицею — не належала через якийсь час до ніякої державної звязи. В звязку з тим у Святковій Великій, Гладишові, Чорнім та в інших місцевостях, відбувалися тоді численні віча й зїзди, на яких нараджувалися, що зробити з Лемківщиною... Чи утворити окрему, лемківську републику, чи прилучитися до Чехословацьчини, чи до української републики, що повстала тоді на терені Східньої Галичини. Гадки вічевічків були поділені... Найбільше голосів було за прилученням Лемківщини до української републики, хоч відзивалися теж голоси за її прилученням до Росії. Приклонники цієї останньої концепції журилися тільки тим, як в такім випадку „перескочити“ українську републику та получитися з Росією.

Для порішення тих усіх справ покликано в Святковій Великій до життя „Руську, Народно Раду“, на котрої чолі станув місцевий парох, о. Петро Каламунецький. Такі самі „народні ради“ повстали також і в прочих селах святківської парохії. Деякі члени тих рад переговорювали з поляками а деякі, як о. М. Юрчакевич з Чорного, їздили аж до Праги в цілі переговорів з чехами. Незадовго опісля прийшли на терен святківської парохії польські легіоністи й жандарми з яких по-

явою справа державної приналежності Святкової Великої й околиці зістала фактично порішена, а рух за лемківською республікою остаточно зліквідований.

СВЯТКОВА З ОКОЛИЦЕЮ ЗА ВІДРОДЖЕНОЇ ПОЛЬЩИ.

Важнішою внутрішньою подією в перших початках за відродженої Польщі були вибори до „сршого, конституційного, польського союзу. У тих виборах Святков'яни участі не брали. З малими тільки винятками, деякі приступили до голосування.

Опісля в 1921 р. відбувся перший загальний спис населення держави. Списовим комісарем на терені Святкової був місцевий вчитель п. Осип Звірик. Святков'яни не вміли списовому комісареві відповісти на деякі, поставлені ним питання зі списового аркуша, щодо kwestій прилюдно-правного характеру. Свою народність в списових аркушах определявали Святков'яни, як „руську“, — з одним, а не з двома „с“, отже не так, як це хотіли московські агітатори ще за австрійських часів у 1911 році. Тим дали Святков'яни доказ, що не почувують себе москалями.

Гравітація (тяготіння) Святков'яни до української, національної ідеології проявилася фактами при закладанні господарсько-економічних товариств на терені парохії. І так на весну 1925 року побудовано в Святковій Великій кооперативний дім, та приміщено в ньому заложено за починком учителя Йосифа Звірика, споживчу кооперативу „Лемко“, яку віддано під нагляд „Ревізійного Союзу Українських Кооператив“ у Львові. Однак цей дім спалив якийсь потаємний, чорний демон в ночі 30. серпня 1928 р. На цей злочин відповіли Святков'яни в цей спосіб, що власними фондами й силами продуж двох місяців — під проводом вище згаданого вчителя — поставили великий, мурований, кооперативний будинок, який є правдивою окрасою села. В тому самому часі заложено теж і в Святковій Малій споживчу кооперативу в залежності від „Ревізійного Союзу Українських Кооператив“ у Львові.

Крім цього основано в Святковій Великій аматорський кружок, який до 1932 орку давав по 2—3 українські вистави річно, та уряджував фестивали.

Тимчасом у Свіржовій Руській заложили в 1933 році самі православні читальню „Просвіти“, яку однак відомі чинники розв'язали. Натомість опікуни прилюдної безпеки з Крамної наставляли, — як кажуть, — Свіржов'ян до заложення чи-

тальні ім. Мих. Качковського. Одначе Свіржов'яни відповіли, що поза читальнею „Просвіти“ ніякої іншої не хотять. В Свіржовій Руській існує теж і кооператива, яка до кінця 1934 р. була в залежності від „Ревізійного Союзу Українських Кооператив“ у Львові. Опісля перешла в залежність польського ревізійного Союзу у Варшаві.

В Святковій Великій заложено теж — при активній співучасті місцевого, православного духовника, о. А. Криницького, — і московській читальню ім. Мих. Качковського. Вона числить всього около 20 членів, та не проявляє ніякої, справжньої, просвітної діяльності в громаді. І праця полягала на тім, що згаданий, православний духовник приносить до неї знаного зі своєї сердечної „любви“ до українців „люстрованого Кур'єра Цодзєного“ (а якжеж!.. прим. складача), — „Век Нови“, варшавське „Слово“, „Руський Голос“ і „Возрождєніє“, та читав їх присутнім, кільком особам. Читання передляче т. зв. „Землю і Волю“, та посідає в бібліотеці кілька старих російських книжок, яких ніхто не читає, бо їх не розуміє!.. То все знеохотило до читальні й самого православного духовника, що махнувши на неї рукою, перестав до неї ходити.

Зріст української, національної свідомості в Святковій стрінув там від 1933 р. сильну реакцію. У всіх трьох селах святківської парохії позакладано „кола“ — „Безпартійного Бюльо В. У.“, до яких втягнено по кільканацять осіб з місцевих московців. Передпідлучання і читання укр. часописів і книжок, контакт молоді з місцевим, українсько-католицьким душпастирем, а навіть самі вирази „українець“, „український“ стали в очах відомих чинників одіозні. На місце усунених, українських букварів, запроваджено в школах букварі криничанського видання. Вкінці повстали в парохії тертя між обома відламими того самого народу, себто між „старорусинами“, а українцями. Перші, маючи за собою полєрти, хотіли б верховодити та розказувати в селі, а другі, хоч менше чисельні, не хотіли б піти під команду кацапів.

В часі останнього, загального спису населення в 1931 р. Святков'яни означували своєю матірню мову переважно, як „руську“, а менша частина, як „українську“. Однак одним і другим вписано, як рідну мову, мову „лемківську“.

(Докінчен. буде.)

З цим числом шлемо розр. перекази й промови всіх вислати передплату по кінцеві ц. р. Хто має заглядіть, хай негайно вишле та намонить свого сусіда, щоб і він передплатив собі „Нашого Лемка“.

ПОЗІР! СЯНІЧЧИНА!

Найтриваліше та найгарніше
мужеське та жіноче взуття
дістанете лише в фірмі

Скірянйй Базар

СЯНІК, Ринок 11.

Замовлення виконуємо відвартно,
як рівнож посилаємо поштою.

При цьому маємо на складі великий
вибір першорядних шкір підшво-
вих і на верху та шевських прибо-
рів по цінах фабричних!!!

Для склепів великочист!!!

Найцінніші дзвони, чаші, пауки й інші церковні речі, церковні брокати, полотна, гартки, полотна до вишивання й ікони Д. М. Ц., фелони, стихарі, сукочки, хоругви, фани, образи, образці евангелія та інші церковні книги, світло, кадятьо, металеві відзнаки й прапори для Товариств поручає:

ДИМ ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВИЙ

„ДОСТАВА“

ЛЬВІВ, РИНОК 43.

Власні склепи: Львів, Руська 20; Перемишль, Косцюшка 5.

Направляємо старі ризи, позолочуємо чаші й ин., розмальовуємо церкви й иго-
ловельмо іконостає під керівництвом найліпших знавців ставів і нашого обряду.
— Кожен священник і кожна церква повинні бути членами кооп. „Достава“. Удлі
10 зл., 1 за. вписове.

З наших сіл і міст

КОМАНЕЦЬКА ВОЛОСТЬ. КАЦАПНЯ — БОЙКОТУЄ ЮВІ- ЛЕЙ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ І РУЙ- НУЄ УКРАЇНСЬКІ УСТАНОВИ.

Каданську гразюку розплоди-ли на терені української округи команецької відома їмощь і „грабці“ — „паничі“ з Лубкові. Сидячи роками з безділля — задумали збудувати „триєдину“ Русь на українській землі. В селі Лубкові, що перед війною числив кількадесят членів „Просвіти“ у Львові виплекали вони трійливий плід — москвофіліство. Це гадюче насіння шаліє і скаженіє тепер зо своєї люті до всього, що українське в округі. Мають свій „руський“ дом і кацанську кооперативу — а навіть хор, що пожался Боже! Звідсіля, з тієї твердині поширилося кацанство й на сусідні села: Зубенсько, Радошиці, Смільник, Миків, Воля Мигова. Одначе в тих селах — верх взяли українці, поза Зубенськом. Ненависть до українців у кацанів така скажена — що навіть весільних гостей проганяють камінням, якщо ті — мають українські відзнаки, чи прапори. Про кожне слово українця — доносять як стій на поліцію. І вже багато українців наплатилося гриви, через підлу провокаторську огидну, окаянну кацанськ-роботу. Доходило не раз до кровопролиття. Два роки тому розюшена кацанська банда в Радошицях хотіла вбити українського юнака Шапочку, та цей не дався і в обороні власного життя зранив смертельно „вожда“ кацанів Казя — за те дістав згад. Шапочка 2 р в'язниці — хоча невинно — але вже тепер кацанія і скажена згряг тіїє проклятує банди в Радошицях — відтворюється, що вбє Шапочку, як він виїде з тюрми! Та за

короткі руки — кацанська гололо! В Ославичі через кацанів — провокаторів закрито місц. читальню „Просвіти“, що була сілєю в оді тому гадючому насінню. Нечувані брехні, наклепи, доноси, провокація огидна — то їх зброя! Та не довго будете руйнувати, скажені пси, українські установи!.. Та на тім не кінець! Кацанія бойкотує українські католицькі торжества церковні празники — а навіть — найдорожчі всім українцям церковно-національні річниці - ювілейні 950-ліття Хрищення України. Всім відомо, що дубківсько-радшицька кацанія на празник Пресв. Евхаристії, чи Положення пояса Богоматері в Радошицях — опускає ті святкування, бойкотує їх — бо там є українці — священики — із проповіді гремить українське слово — Боже! Неначе зівкої червона плахта, так їм священик українець — бурить своєю особою спокій і вони з фурією кидають навіть проповідь, бо мовляв говорить українець, а ми, „руськіє“ — або ще „більші диваки „поляци-греко-католики“, як сказала одна кацанка з Радошиць — українським юнакам з Команчі!

— Забувають скаянні, що посів крови незгладимий, він стокроть паліднійш. І традиція тих героїцьких часів свіжа — живе й досі в пам'яті українців - лемків і житиме, доти, доки існувати буде народ український!

Одначе огидно є їхня постава бойкоту Ювілею Хрищення України! — Ворожо ставлять проти ювілейних хрестів — виступають проти всяких торжеств, зв'язаних і так: кацанія з Волі Мигової ввє-з тією найдорожчою річницю сла протест проти ставлення Ювіля Хреста — письмом до о. пароха А. Мокрого. Поліція поперла їх справу і заборонила ставити там такий хрест. Тільки на рішучу постанову й домагання о. пароха і оо. Редемптористів - Місіонарів, хрест встановлено. В Лубкові й Зубенську взагалі хрестів не поставлено, бє їх кацані не треба! Цеж зовсім консеквентне: перед війною орієнтувались вони на царя — та царя дитько взяв — але є новий його наступник, любимий вождь „руських“ Сталін! — А біду Москву — перемальовано на червону — і „все равно!“ Не диво — що навіть рускі священники католики — завзято боронять СССР і кажуть: те все неправда, що пишуть про Росію! — Так! До того доводить засліплення погубною ідеєю, що навіть хреста відчречуться! Чим же різняться від тих з Н. К. В. С з тов. Єжомов на чолі?

В Ославичі — не хочуть робити хреста кацани тому, що о. парох, мовляв, нібито звернувся перше в тій справі до місц. українців! І хрестів ювілейних там нема! Так само в Радошицях і Микові.

Чи не сором Вам недолюдки — так поступати з найдорожчими святощами нашої нації, з пам'яттю св. Володимира В.! От таке-то роблять в нас „гряз“ Москви! — Та поки час, кличемо: Схаменіться, будьте люде, бо лихо Вам буде!..

„Твердий Лемко“.

Увага!

ВЕЛИКА ЗНИЖКА на книжках, котрі є необхідні для кожного селянина хлібороба, лише в місяці вересні і жовтні 1938.:

	золотих	
„Сила Волі“, цікава повість з життя купців	замість 4.—	лише 1.—
„Штука життя“, підручник для молоді, як захо-ти в життю, щоб адобути щастя	„ 1.80	„ 0.60
„На новий шлях“, господарський порадник	„ 3.—	„ 1.—
„До сходу сонця“, повчача штука театр. з жит-тя лемківського села	„ 0.80	„ 0.40
„Кстини“, оповідання з лемк. села	„ 0.20	„ 0.10
„Гей не дивуйте“, співаник	„ 0.20	„ 0.10
„Колодийки“, народні пісні	„ 0.50	„ 0.20
„Про лічення домашніх звірят“	„ 1.20	„ 0.40
„Сміх і правда“, веселі вірші	„ 4.—	„ 1.—

Та нема крашої над каву

„ПРАЖІНЬ“

її пють всі, що шанують
своє здоров'я.

Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська 188.

